

Upper Solu Forestry Project

2001

I det østlige Nepal ligger distriktet Solu-Khumbu, som strækker sig fra 8.848 m på toppen af Mount Everest til 1.350 m en dagsmarch syd for distriktshovedstaden Salleri. I den centrale vestlige del af distriktet ligger kommunerne Beni- og Bakanje VDC. Her har den lille danske forening Himalayan Project (112 danske og 8 nepalesiske medlemmer) arbejdet med små udviklingsprojekter siden 1996. I starten drejede det sig om små personlige tiltag, som tilskyndede modtagerne til at udvise social forståelse og at lade deres gevinst og nye erfaringer falde tilbage til deres samfund. Efterhånden støttede vi så på grundlag af denne opnåede kapacitet lidt større fællesopgaver som vejbyggeri og turistfremmeprojekter, som har styrket fællesskaberne, så de nu selv er begyndt at definere deres egne fremtidige opgaver. Og det i en sådan grad, at de også selv påbegynder nye projekter. Og herimellem er nu deres idé om skovrejsning i Junbesi og Mopung Ward i Beni VDC. Dette var vor ene succeshistorie. Den anden ligger i Bakanje VDC, hvor Skivehus Rotary Klub har bygget Chhumbu Primary School i tæt samarbejde med indbyggerne i Chhumbu Ward. Ud over en smuk lille bygningskonstruktion har vi gennemført et års undervisning af 38 elever i 1-2. klasse, og vi har glædet os over den entusiasme, som både lærere og elever har lagt for dagen, og over alle de positive rygter, som flyver omkring i Himalaya og når helt her til Danmark.

Under den kinesiske okkupation af Tibet flygtede lamaen Trulshig Rinpoche til Solu sammen med en lille flok disciple. De slog sig ned i et afsides hjørne; men efter få år blev de så integrerede i det lokale sherpa-samfund, at de flyttede mere centralt tæt på Junbesi og etablerede klostret Tubten Choling. Sherpa'erne er i sig selv et meget gæstfrit og ligefremt folk, og da de er både kulturelt og etnisk i slægt med tibetanerne, så er denne integrering foregået meget fredeligt, således at der i dag finder omfattende familiesammenføringer og stadig indvandring sted, så klostret i dag rummer over 600 munke og nonner. Dette er omtrent den samme befolkningsmængde som i det oprindelige omgivende samfund. Og nu bygger de oven i købet klostret om i en monstrøs størrelse. Der er gået meget bygningstømmer til at lave alle disse bygninger i Tubten Choling og forbrugskurven er eksponentiel. Og desuden har den øgede befolkningsmængde øget forbruget af tømmer til brændsel, som er eneste varmekilde i hele dalen. Det er gået meget hårdt ud over skovene. Da vi kom her første gang som turister i 1993 var der skov alle vegne - i 1996 mente lokalbefolkningen, at der var rigeligt med skov, og at den sagtens kunne genskabe sig selv uden indblanding - i 1999 var nogle blevet opmærksomme på, at der var et problem - og nu i 2001 kan alle se, at det går den gale vej. Så hurtigt er det gået. Mange skråninger står nu helt bare og helt tydeligt især i rimelig transport-afstand fra klostret. Skråningerne bærer et godt og tæt græstæppe, og da nedbøren oftest falder rimeligt jævnt og ret behersket heroppe i dalhovedet, så er jorderosionen ikke det største problem lige nu. Lige nu vil det helt klart være mangel på tømmer og brænde i løbet af få år.

De indvandrede tibetanere synes ikke at beskæftige sig synderligt med problemet, og da sherpa'erne forholder sig ret ydmygt til det autoritære kloster-system, så kan de ikke få sig til, at kræve handling fra indvandrerne.

I efteråret 2000 diskuterede jeg problemet med 18 mænd og kvinder under et møde i dalen, og en af dalens stærke kvinder foreslog, at de med antydningens kunst skulle vise flaget for tibetanerne. "Actiongroup for Botanical Garden" blev etableret.

Her i maj 2001 er et areal på 50 x 150 meter bjergskråning blevet hegnet ind af en stenmur for at holde kvæget ude, og en mængde små selvsåede ene-buske er blevet flyttet og plantet indenfor murene, således at de danner de tre tibetanske bogstaver Om A Hung. Med tiden skal de holdes som klippede hække, så skriften vil stå meget tydeligt fra stor afstand som en grøn velkomst og hyldest til det tibetanske kloster. Langs murene har de sat rhododendron med røde blomster, og så ønsker de sig med tiden en række danske rønne-træer indenfor disse, dels til alle fuglene, men også til pektin til stivelse af æblemarmelade. På den resterende plads imellem buske og træer vil de forsøge at dyrke urter og planter fra skovene, og især vil de koncentrere sig om lægeurterne, som de tibetanske læger så småt er

ved at have støvsuget skovene for. Når haven er kørende, skal der laves små stier af trædesten, som leder rundt imellem plantebedene, hvor bibliotekaren vil sætte små skilte med planternes navn på tibetansk, engelsk, latin og dansk. Så kan de lokale skolebørn komme og lære om den lokale botanik, og om dyrkningens finesser. Vore "egne børn" fra Chhimbu kan hente inspiration til deres egne skolehaver og planteskoler, som vi kan hjælpe i gang dér. De tibetanske munke skal også blive inspirerede. Og selvfølgelig vil det kunne trække turister til den nyetablerede campingplads i dalen under "Den Botaniske Have".

Himalayan Project har støttet dette projekt med et mindre beløb, som er blevet brugt til indkøb af redskaber og en vandslange op til en nærliggende bæk. Og resten af pengene er blevet brugt til lidt bespisning af de folk, som har arbejdet på haven. Resten af den fortærede mad og al arbejdskraft er blevet givet som frivillig indsats. Det er vor plan, at vi til efteråret 2001 skal etablere et landsbykooperativ, som skal stå for haven, og som skal administrere den økonomi, som forhåbentlig med tiden kommer ud af den.

Men mens de har arbejdet på haven, så er snakken gået om skoven som helhed, og de er blevet klar over, at flytning af selvsåede småplanter til en vis grad blot betyder flytning af skoven. Der blev derfor i det tidlige forår nede i dalen lavet to små haver, hvor man forsøgte at frøformere planter og træer. Jeg ved endnu for lidt om disse haver, bortset fra et foto og en lille beskrivelse, som kom ind af brevsprækken her først i juli. Brevet fortæller, at der ikke var meget held i planteskolen i år. Der manglede først og fremmest en vandforsyning, og så faldt en af årets største festivaler i den allertørreste periode, så de nye planter ikke blev passet ordentligt i en kritisk periode. Brevet fortæller også, at de sætter deres lid til, at jeg vil hjælpe dem med at løse deres planteskoleproblemer, når jeg kommer derud igen.

Skovene omkring Junbesi ligger i en højde mellem 2.800 og 3.400 m.o.h. i et tempereret klimabælte, hvor vinterne nedbøren i bunden sjældent ligger dagen over, mens den i toppen ofte ligger i længere tid i midvinteren. Nedbøren er i vinterperioden moderat, mens foråret er tørt; men den mossede skovbund holder godt på vinterens vand. Sommeren er præget af monsunregn; men oppe i dalhovedet falder noget mindre vand end lidt længere sydpå. Efteråret er igen tørt, men skyerne er tilbøjelige til at hænge langs dalsiderne herinde. De nærliggende højdedrag rækker op imod 4.000 m i et subarktisk sæterlandskab, hvor hyrderne passer deres småflokke af yak. Om vinteren græsser disse i lavereliggende beskyttede dalstrøg; men ikke i nævneværdig grad i vort "skov-interesse-område". I dalbunden er antallet af krydsninger mellem tibetansk og indisk kvæg øget langsomt, og de sidste par år er der indført enkelte eksemplarer af schweizisk kvæg, som nu græsser de tidligere skovbevoksede nedre skråninger. Skovene rummer et rigt og varieret dyreliv med mange hjortetyper, bjørn og forskellige strejfende kattedyr. Da både sherpa og tibetanere er ortodokse buddhister, som aldrig slår ihjel, så er vildtbestanden kun blevet reguleret af deres svindende habitat, hvorfor de nu i tiltagende omfang strejfer ned i dalen og skaber "big problems". Trætyperne er langt overvejende domineret af nåltræer. I bunden yngre grantræer, som med højden og afstanden til mennesker bliver større og større. Ind imellem findes spredte fyrretræer, enkelte står som giganttræer. Af løvfældende træer er der især forskellige egetyper, men de findes stort set kun som krogede småtræer. Og i et bælte omkring 3.000 meter domineres skoven af rhododendron. På mine tidligere ture til dalen har jeg kun været oppe i skoven på ét sted, hvorfor jeg ikke kan supplere yderligere til listen over arter; men mine lokale venner fortæller, at skoven er meget varieret og rummer alle mulige typer af træer og buske. På min næste tur vil jeg bruge mere energi på dalsiderne.

Hvad er det så, at vi vil? Den 13. oktober 2001 tager min kone og jeg til Upper Solu igen. Vi skal tjekke op på og justere vore igangværende projekter - især i Chhumbu Primary School, hvor vi skal have orden i papirer og regnskaber. Vi skal have påbegyndt en opgradering af Sagar-Bakanje Lower Secondary School, så vore børn i Chhimbu til sin tid kan få en eksamen i lokalområdet. I Junbesi skal vi etablere "Junbesi Cooperative Trekking Group" som et lokalt trekking-bureau, der kan arrangere vandreture i lokalområdet. Og vi skal se til, at de fire kvindegupper fortsat er aktive, og at deres nytilplantede the-have fungerer. Og så skal vi hellige os have-skov-bruget. Den eksisterende botaniske have og planteskolerne skal sikres overlevelse ved indkøb af vandslanger og andre nødvendigheder, og

ved at vi prøver at forstå, hvad problemerne består i. Vi skal øge vor egen viden omkring diversiteten i skovene og i haverne. Vi skal kortlægge dalens haver og plantager, og vi skal udspørge om dyrkningsmetoder og formering. Og så skulle vi medbringe frø af Almindelig Røn. Og så var vort håb, at vi kunne få gjort Danida og det Danske Forstprojekt i Nepal interesserede i området i et eller andet niveau.

Dette var vor plan indtil jeg spurgte Sven Fenger om, hvorfra man kan skaffe frø af røn, og så tog den ene idé den næste, og nu ser det ud til, at jeg måske kan springe direkte ud i vores eget lille skovprojekt eller starten på større oplæg.

Jeg vil utroligt gerne have kontakt til forstfolk, som har erfaringer med skovrejsning i Nepal. Så jeg kan stille spørgsmål, og så jeg kan få at vide, hvad jeg skal undersøge og være opmærksom på, hvor der er fælder, og hvor der kan forventes succes. Folk som jeg kan sende min rapport til, når jeg kommer tilbage til Danmark, og som vil tage tråden op og gå i dialog med mig eller endnu bedre med folkene i Upper Solu. Og jeg vil meget gerne kunne medbringe en lille kollektion af relevante frø af træer, som kan have en brugsværdi i området. Og hvis der til frøene kunne medfølge en dyrkningsanvisning ville det selvfølgelig være storartet. Lokalbefolkningen er erfarne skovfolk; men de er ikke erfarne koordinators, og de er ikke vant til systematiske forhold. Min personlige forsterfaring kommer fra min barndom og første ungdom, hvor jeg ville være skovridder; men i sidste øjeblik hoppede på dyrlægevognen i stedet. Så det er snarere en fornemmelse end en viden.

Upper Solu Forestry Project

tillæg om Chhimbu

Skovene er i hele Nepal under afvikling, da de overforbruges af en stedse øget befolkning, som ikke har anden form for brændsel end træ, og som bruger store mængder løv til kreaturfoder. Bjergskråningerne bliver bare og jordskred indtræffer stadig hyppigere. Monsunregnen standses ikke af skovene; men flyder straks ned i lavlandet og skaber oversvømmelser i de vigtigste landbrugsområder. Nepal får i stigende grad brug for folk med forstand på skovdrift.

Mange udenlandske statslige og private organisationer arbejder med skovproblematikken i Nepal, bl.a. er Danida en af de førende organisationer. Det nytter noget; men det går langsomt, fordi folk først skal se problemer, dernæst skal forstå, at de både kan og skal gøre noget selv, og så få det sat i gang og endelig udføre det.

I Bakanje VDC som Chhimbu Ward er en del af, er der ikke det store problem med skovhugst. Befolkningen lever ikke mere tæt, end at der stadig er en vis balance mellem trævækst og forbrug. Dog har en heftig byggeaktivitet i det sidste halve snes år medført en mangel på større træer til bygningstømmer. Enkelte borgere har selv plantet ny skov på tidligere græsningsparceller. Så der er ikke det store behov for skovrejsning, i hvert fald ikke i Chhimbu Ward.

Men Skivehus Rotary Klub har tidligere erkendt et problem omkring vores Chhumbu Primary School. Hvad uddanner vi "vore børn" til. De fleste blot til almen øgning af personlig viden og enkelte til en af de få erhvervs muligheder, som måske kan tilbydes dem i de store byer langt borte. Hvis vi kunne styrke deres interesse i landbrugserhvervene, så ville vi styrke produktionen i både deres eget lokalsamfund; men også de omgivende lokalsamfund i Upper Solu.

Og her kunne man forestille sig, at en lille "træ-plante-have" i tilknytning til Chhimbu skole kunne vække interessen for træ i en lille spirende forstmand, eller i en kommende lokal bonde. I virkeligheden burde alle skoler i Nepal have en sådan lille planteskole for træer, og undervisning om træer og deres pleje kunne nemt indføres i faget "science". Enkelte skoler har en lille køkkenhave, som er meget følsom for ukrudt og mangelfuld pleje; men jeg har endnu aldrig hørt om en træhave, som formodentlig endog ville være mere taknemmelig at passe end en køkkenhave. Hvis vi i Skivehus Rotary Klub forstod at starte idéen rigtigt op i Chhimbu, så kunne vi være heldige at se den spredes ud til landskabets øvrige skoler.

Som med alt andet hjælpearbejde i Nepal, så er den vigtigste ressource, som vi kan tilføre et

sådant mini-projekt, selve den gode idé. Nepalesere er lynhurtige til at samle gode idéer op og at gå i gang med dem i lutter begejstring. Men så dør det gerne ud igen af mangel på styring og penge. Først og fremmest skal jordstykket ejes af skolen, så den har og føler det fulde ansvar, og også kan være økonomisk ansvarlig i fremtiden. Det vil kræve hjælp udefra, at foretage dette indkøb af jord. De rette frø eller kimplanter skal første gang skaffes af os i mange forskellige sorter, så skolen kan skabe erfaringer med succesplanter og forsagere, og fremover selv kan sørge for de rette indkøb. Vi bliver nok også nødt til at hjælpe dem med indkøb af redskaber, såsom vandslanger, vandkander og hakkejern. Og måske skal vi hjælpe med at aflønne en af bønderne, som nu i efteråret bliver sat i gang med planteskole i Junbesi-dalen, så han kan komme som gæstelærer i Chhumbu et par dage et par gange om året. Det må antages at planteskolen i løbet af få år vil være i stand til at have sin egen økonomi ved salg af småtræer, så den ikke længere vil være afhængig af støtte udefra. Sådanne antagelser viser sig ofte at være forkerte; men intet har lidt skade, hvis det ikke lykkes i længden.

Under min Nepal-rejse i efteråret 2001 vil jeg prøve at lave et budget for de første års drift af en sådan skov-plante-skole-have i Chhumbu, som jeg vil fremlægge for Skivehus Rotary Klub. Og jeg vil desuden lave tilsvarende budgetter ved alle de andre skoler, som jeg møder i Upper Solu, som kan udbydes til "adoption" for en årrække hos andre interesserede organisationer og enkeltpersoner.

Med venlig hilsen
Kurt Lomborg!